

OTSUS

28.03.2022 nr 5-5/2022-009

Koondumisele nr 04/2022 Luminor Bank AS / Maksekeskus AS loa andmine

1. Koondumine

02.03.2022 esitas Luminor Bank AS (registrikood 11315936) volitatud esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid Luminor Bank AS ja EESTI POST AS (registrikood 10328799), MAKSEKESKUS HOLDING OÜ (registrikood 12257075), OLSSON & NIELSEN NORDIC OÜ (registrikood 11418694) ja füüsiline isik A.L. (isikukood [...]) 31.01.2022 lepingu 99% Maksekeskus AS-i (registrikood 12268475) aktsiate omandamiseks Luminor Bank AS-i poolt.

Seega koondumise järgselt kuulub äriühing Maksekeskus AS koondumise teate esitanud Luminor Bank AS-i valitseva mõju alla konkurentsiseaduse § 2 lõike 4 tähenduses ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lõike 1 punktis 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 03.03.2022 ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes Ametlikud Teadaanded. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

2. Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 kohaselt on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 kohaselt on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle omandatakse valitsev mõju.

Seega on koondumise osalisteks Luminor Bank AS ja Maksekeskus AS.

Luminor Bank AS on Eestis registreeritud äriühing, mille üle omab valitsevat mõju Luminor Holding AS, mis omakorda lõppastmes kuulub erakapitalifondi Blackstone valitseva mõju alla. Blackstone peakontor asub Ameerika Ühendriikides ning kontorid Euroopas ja Aasias. Blackstone on noteeritud New Yorgi börsil. Blackstone tegutseb investeringute haldamise ettevõtjana. Blackstone valitseva mõju all olevatel ettevõtjatel ei ole Eestis peale Luminor kontserni ulatuslikku äritegevust. Luminor kontsern pakub finantsteenuseid Eestis, Lätis ja Leedus. Luminor kontserni äritegevus Eestis toimub äriühingute Luminor Bank AS, Luminor Liising AS ja Luminor Pensions Estonia AS kaudu jaepanganduse, äripanganduse, finantsturuteenuste, liisingu ning elu- ja kahjukindlustuse vahendamise (kindlustusagendina) valdkondades.

Maksekeskus AS on Eestis registreeritud äriühing, mille aktsiad kuuluvad koondumise eelselt EESTI POST AS-le (55,6468%), MAKSEKESKUS HOLDING OÜ-le (29,7887%), OLSSON & NIELSEN NORDIC OÜ-le (12,0292%) ja füüsilisele isikule A.L.'ele (2,5353%). Maksekeskus AS omab Eesti Finantsinspeksiooni poolt väljastatud makseasutuse tegevusluba. Maksekeskus AS-i äritegevuseks on integreeritud makselahenduste pakkumine veebikaupmeestele Eestis, Lätis, Leedus ja Soomes, mis võimaldab kaupmeestel võtta makseid vastu mitmete eri maksemeetodite kaudu. Maksekeskus AS pakub mitmekülgselt makselahenduste paketti (sh pangalingid, makse algatamise teenus, kaardimaksed, maksa hiljem lahendused), ning lisateenuseid, nagu integreeritud tarne, annetused, tasuta tagastused jms. Maksekeskus AS-i teenuseid saab liidestada enamiku populaarsete e-kaubandusplatvormidega, näiteks WooCommerce, Shopify, Magento, PrestaShop, Voog, Mozello jne.

3. Õiguslik hinnang

3.1 Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lõike 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 000 000 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 2 000 000 eurot.

Koondumise osaliste eelmise majandusaasta käive Eestis oli kokku üle 6 000 000 euro ja koondumise osaliste Eesti käive eraldi ületas nimetatud perioodil 2 000 000 eurot, mistõttu kuulub nimetatud koondumine KonkS § 21 lõike 1 kohaselt kontrollimisele.

3.2 Kaubaturud

KonkS § 3 lõike 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006 määruse nr 69 Koondumise teate esitamise juhendi (edaspidi juhend) § 8 lõike 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15% ühise turuosa. Sama paragrahvi lõike 3 punkti 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturuks iga kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb mõni teine koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja, ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25%, olenemata sellest, kas nad on tegelikult müüja ja ostja suhetes või mitte.

Euroopa Komisjon on makseteenuste ja tarbimislaenude valdkonda puudutavates otsustes¹ muu hulgas märkinud, et maksetehingute vastuvõtmist võib segmenteerida i)

¹ Näiteks, Euroopa Komisjoni 22.09.2021 otsus M.10358 – Advent International / Eurazeo / Planet Payment Group,
https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases1/202148/M_10358_8037166_124_3.pdf.

hulgi- ja jaemaksetehingute vastuvõtmiseks ning ii) müügikohas maksetehingute vastuvõtmiseks ja e-kaubanduses maksetehingute vastuvõtmiseks. Ühtlasi on Euroopa Komisjon järeldanud, et e-kaubanduses maksetehingute vastuvõtmise geograafiline ala on pigem Euroopa Majanduspiirkonna-ülene ning müügikohas maksetehingute vastuvõtmise geograafiline ala on pigem riiklik. Samas on ka selgitatud, et maksetehingute vastuvõtmine hõlmab selliste teenuste kogumit, mis võimaldavad kaupmeestel võtta vastu kaardipõhiseid makseid müügikoha terminalide kaudu või veebi teel. Maksetehingute vastuvõtjad pakuvad tavaliselt oma teenuseid otse kaupmeestele (jaemüügi tasandil maksetehingute vastuvõtmine) ning ka partnerpankadele, kes lõppkokkuvõttes kontrollivad ärisuhet kaupmeestega (hulgimüügi tasandil maksetehingute vastuvõtmine).

Koondumise teate kohaselt Luminor Bank AS ja temaga valitseva mõju kaudu seotud ettevõtjad (Luminor kontserni ettevõtjad) on tegevad alljärgnevatel tegevusaladel:

- jaepangandus (sh hoiused ja kontoteenused, makseteenused, laenud, pensioni- ja investeerimistooted);
- äripangandus (sh hoiused, laenud, maksetehingud, akreditiivid ja rahvusvahelised maksed);
- finantsturuteenused (väärtpaberite, võlakirjade ja tuletisinstrumentidega kauplemine ning valuutavahetus- ja rahaturuinstrumentid);
- liising;
- elu- ja kahjukindlustuse vahendamine (kindlustusagendina).

Luminor kontserni ettevõtjad tegutsevad Eestis, Lätis ja Leedus.

Luminor kontserniga valitseva mõju kaudu seotud Blackstone'i investeerimisfondide portfelliidid hõlmavad väga erinevates ärivaldkondades tegutsevaid ettevõtjaid (sh hotellindus, elektritootmine, kinnisvaraarendus, ürituste korraldamine, ravimite tootmine). Mõned nendest ärivaldkondadest (nt IT-teenuste osutamine) võivad olla seotud veebipõhiste makselahenduste pakkumisega. Võttes arvesse koondumise osaliste poolt esitatud teavet, ei ole ühelgi eelnimetatud ettevõtjal, kelle äritegevust saaks seostada veebipõhiste makselahenduste pakkumisega, käivet Eestis. Seetõttu ei pidanud Konkurentsiamet otstarbekaks antud koondumise hindamisel nende mõju hinnata.

Luminor Bank AS poolt pakutavad makseteenused hõlmavad pangalinke, kaartide vastuvõtmise teenuseid ja makse algatamise teenuseid veebipoodidele Eestis.

Maksekeskus AS tegeleb makselahenduste (sealhulgas krediidi) vahendamisega veebipoodidele ja nende klientidele ning transporditeenuste vahendamisega.

Maksekeskus AS poolt pakutavad maksevõimalused on veebipõhised ja hõlmavad pangalinke, kaardimakseid, makse algatamist ja BNPL (inglise keeles *Buy Now Pay Later*) teenuseid. Maksekeskus AS pakub koos makselahendustega veebipoodidele rakendusliideseid (nn digivärava või gateway teenust²). Siinjuures ei paku Maksekeskus AS rakendusliideseid eraldi tootena kaupmeestele, kes ei kasuta Maksekeskus AS-i pakutavaid makselahendusi. Suurem osa Maksekeskus AS-i

² e-kaubanduse aktsepteerimisteenused, mis võivad pakkuda võimalust valida mitut liiki kaarte ning samuti suunata maksed alternatiivsete maksemeetodite juurde.

kliektidest ostavad koos makselahendusega rakendusliidese. Maksekeskus AS pakub makselahendusi Eestis, Lätis, Leedus ja Soomes. 2021. aastal teenis Maksekeskus AS ligikaudu 85% oma tulust Eestis.

Makselahenduste (sealhulgas krediidi) veebipoodidele ja nende klientidele pakkumise tooteturg hõlmab eri maksemeetodite pakkumist maksete vastuvõtmiseks, samuti BNPL-lahenduste pakkumist. Makselahenduste vahendamine on sama tooteturu osa, kuna veebipoed (kaupmehed) saavad spetsialiseerunud teenuseosutajate (vahendajate) lahendused asendada pankade või muude algsete teenuseosutajate poolt pakutavate lahendustega. Võttes aluseks ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate teenuste osutamise põhimõtted, järeldab Konkurentsiamet, et antud koondumise puhul on tooteturuks makselahenduste (sealhulgas krediidi) veebipoodidele ja nende klientidele pakkumine (sh vahendamine).

Seega tekib koondumise osaliste tegevuste vahel horisontaalne kattuvus makselahenduste (sealhulgas krediidi) veebipoodidele ja nende klientidele pakkumise (sh vahendamise) kaubaturul Eestis.

Koondumise osaliste äritegevuste vahel esineb ka vertikaalne seos, kuna nii Maksekeskus AS kui ka Luminor Bank AS tegelevad makselahenduste (sealhulgas krediidi) veebipoodidele ja nende klientidele pakkumisega (sh vahendamisega), mis on seotud eelnevate kaubaturgudega, kus tegutseb Luminor kontsern, sh:

- hulgitasandil pangalingiteenuste pakkumine veebipoodidele Eestis;
- tarbimislaenude pakkumine Eestis;
- makseteenuste osutamine finantseerimisasutustele Eestis.

Eelnimetatud vertikaalse seose puhul on oluline märkida, et hulгимүүgi tasandil pakub Luminor Bank AS vahendajatele üksnes pangalingiteenuseid ja Maksekeskus AS on Luminor Bank AS-i [...]. Kuna Luminor kontserni turuosa on teadaolevalt kõigil vertikaalselt seotud kaubaturgudel oluliselt alla 25%, ei teki vertikaalselt mõjutatud kaubaturgusid juhendi tähenduses.

Koondumise osaliste turupositsiooni hindamisel kasutas Konkurentsiamet koondumise teates esitatud andmeid ning Eesti Panga poolt avaldatud andmeid.

Eesti Panga andmetel³ oli 2021. aastal kaupade ja teenuste ostudega Eestist seotud e-ostude tehingute arv 38 331 300 ja kogu tehingute väärtus moodustas 1474,0 miljonit eurot (24.03.2022 seisuga).

Koondumise teate kohaselt oli koondumise osaliste 2021. aastal makselahenduste (sealhulgas krediidi) veebipoodidele ja nende klientidele pakkumise (sh vahendamise) kaubaturul Eestis tehingute arv [...] ning nende tehingute väärtus moodustas [...] miljonit eurot. Seega moodustab koondumise osaliste osatähtsus kogu turumahust tehingute arvu järgi [10-20]% ning tehingute väärtuse järgi [20-30]%.

3.3 Hinnang koondumisele

³ Eesti Panga statistika kaupade ja teenuste e-ostude kohta. Kättesaadav aadressil: <https://statistika.eestipank.ee/#/et/p/965/r/4071/3820>.

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi olemasolu eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Tuginedes Eesti Panga avalikele andmetele hindas Konkurentsiamet koondumise osaliste positsiooni makselahenduste (sealhulgas krediidi) veebipoodidele ja nende klientidele pakkumise (sh vahendamise) kaubaturul Eestis ning järeldas, et koondumise osaliste ühine osatähtsus kogu turumahust tehingute arvu järgi moodustas alla 20% ning tehingute väärtuse järgi alla 25%.

Konkurentsiamet viis koondumise menetlemise käigus läbi kaubaturu uuringu ning kogus andmeid 2021. aastal Eestis tegutsevate pankade poolt osutatud või vahendatud makselahenduste teenuste mahu kohta. Kaubaturu analüüs näitas, et põhilise osa (ligikaudu 80%) kogu pakutud makselahendustest (sealhulgas krediidi) veebipoodidele ja nende klientidele Eestis pakuvad 6 üle riigi tegutsevat pank. Analüüsist tuleneb, et koondumise osaliste pakutud teenuste maht moodustas kogu teenuste mahust alla 20%. Eeltoodud turuosade suurused kajastavad olukorda kitsa valiku korral, mis hõlmab Eestis tegutsevate pankade kaudu pakutavate makselahenduste teenuseid.

Koondumise teate esitaja hinnangul on koondumise osaliste suuremateks konkurentideks makselahenduste (sealhulgas krediidi) veebipoodidele ja nende klientidele pakkumise (sh vahendamise) kaubaturul Eestis Swedbank AS, AS SEB Pank, AS LHV Pank, Montonio Finance OÜ, Paysera LT UAB.

Eeltoodut arvestades on Konkurentsiamet seisukohal, et käesoleva koondumise tulemusena ei muutu kaubaturgude struktuur sellisel viisil, mis kahjustaks oluliselt konkurentsi. Kaubaturu analüüs näitas, et Luminor Bank AS-i ja Maksekeskus AS-i positsioon kaubaturul ei võimalda neil tegutseda sõltumatult konkurentidest. Samuti ei tekita ega tugevda käesolev koondumine turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Arvestades konkurentide arvu, nende majanduslikku ja finantsjõudu, kaubaturgude struktuuri, turule sisenemistõkete puudumist ning antud valdkonnas kiiret tehnoloogia arengut, ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1 otsustab Konkurentsiamet

anda loa Luminor Bank AS ja Maksekeskus AS koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

KonkS § 27 lg 6¹ kohaselt peavad koondumise osalised koondumise jõustama kuue kuu jooksul koondumiseks loa andmise otsuse kehtima hakkamisest arvates. Konkurentsiamet võib koondumise osalise põhjendatud taotluse alusel seda tähtaega ühe korra pikendada kuni ühe aastani.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristel Rõõmusaar
Konkurentsiameti juhataja – peadirektori asetäitja

*Konkurentsiameti 28.03.2022 otsuse nr 5-5/2022-009
ärakiri on samane originaaliga. Ärakirjast on välja
jäetud ärisaladused, vastavad kohad on tekstis
tähistatud nurksulgudega.
/Svetlana Ljutova/ 08.04.2022*